

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 272/07-14

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 25. októbra 2007 predbežne prerokoval sťažnosť M. B., Ž., vo veci namietaného porušenia čl. 12 ods. 1, 2 a 4 a čl. 13 ods. 1 a 4 Ústavy Slovenskej republiky, základných práv podľa čl. 14, čl. 19 ods. 1, čl. 26 ods. 1, čl. 46 ods. 1 a podľa čl. 47 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 5, čl. 10 ods. 1, čl. 17 ods. 1, čl. 36 a podľa čl. 37 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd v spojení s čl. 1, čl. 3 ods. 1 a 3 a s čl. 4 ods. 1 a 4 Listiny základných práv a slobôd a práv podľa čl. 6, čl. 13 a podľa čl. 14 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Čadca v konaní vedenom pod sp. zn. 6 C 154/05 a postupom Krajského súdu v Žiline v konaní vedenom pod sp. zn. 23 Co 346/06 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť M. B. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 13. júna 2007 doručená sťažnosť M. B. (ďalej len „sťažovateľ“) vo veci namietaného porušenia čl. 12

ods. 1, 2 a 4 a čl. 13 ods. 1 a 4 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základných práv podľa čl. 14, čl. 19 ods. 1, čl. 26 ods. 1, čl. 46 ods. 1 a podľa čl. 47 ods. 2 ústavy a podľa čl. 5, čl. 10 ods. 1, čl. 17 ods. 1, čl. 36 a podľa čl. 37 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) v spojení s čl. 1, čl. 3 ods. 1 a 3 a s čl. 4 ods. 1 a 4 listiny a práv podľa čl. 6, čl. 13 a podľa čl. 14 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Čadca (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 6 C 154/05 a postupom Krajského súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 23 Co 346/06.

Sťažovateľ uviedol, že 10. mája 2005 podal Okresnému súdu Žilina žalobu na ochranu osobnosti proti predsedovi Okresného súdu Žilina a následne 22. júla 2005 požiadal o úplné oslobodenie od súdnych poplatkov. Krajský súd uznesením sp. zn. 23 NcC 39/05 z 25. júla 2005 prikázal vec na prerokovanie a rozhodnutie okresnému súdu, ktorý vyzval sťažovateľa, aby v lehote 10 dní predložil doklady osvedčujúce jeho osobné, majetkové a zárobkové pomery. Konanie vedené okresným súdom dostalo pridelenú sp. zn. 6 C 154/05.

Sťažovateľ k ďalšiemu priebehu konania okrem iného uviedol, že:

«Dňa 10. 10. 2005 sťažovateľ zaslal na adresu okresného súdu písomné vyjadrenie, ktoré v prílohe obsahovalo riadne vyplnené a potvrdené tlačivo vz. 6 zo dňa 05. 10. 2005. Sťažovateľ obdržal dňa 01. 12. 2005 uznesenie okresného súdu č. k. 6 C 154/05 zo dňa 28. 11. 2005, ktorým súd nepriznal sťažovateľovi oslobodenie od súdnych poplatkov. Dňa 14. 12. 2005 sťažovateľ zaslal na adresu okresného súdu sťažnosť, ktorá bola adresovaná predsedovi súdu a proti uzneseniu č. k. 6 C 154/05 zo dňa 28. 11. 2005 v zákonnej lehote odvolanie, ktoré bolo určené samosudcovi okresného súdu. Dňa 11. 01. 2006 sťažovateľ obdržal od predsedu okresného súdu písomné vyjadrenie zo dňa 29. 12. 2005. Dňa 28. 02. 2006 sťažovateľ obdržal z okresného súdu predvolanie zo dňa 23. 02. 2006, v ktorom súd nariadil pojednávanie na 11. 04. 2006 o 9.30 hod. a tiež uznesenie č. k. 6 C 154/05-30 zo dňa 23. 02. 2005, ktorým súd zrušil uznesenie č. k. 6 C 154/05 zo dňa 28. 11. 2005 a sťažovateľovi priznal oslobodenie od súdnych poplatkov v celom rozsahu. K pojednávaniu sa sťažovateľ vyjadril podaním, ktoré zaslal na adresu okresnému súdu dňa

07. 04. 2006, a v ktorom ospravedlnil svoju neúčast'. Dňa 03. 07. 2006 sťažovateľ obdržal z okresného súdu rozsudok č. k. 6 C 154/05-61 zo dňa 11. 04. 2006, ktorým súd zamietol návrh sťažovateľa na začatie konania. Rozsudok okresný súd odôvodnil v podstate tým, že zo strany odporcu (obsah písomného vyjadrenia spr. 3010/2005 zo dňa 26. 04. 2005) nešlo o taký zásah do osobnej integrity, ktorý by bol spôsobilý znížiť a znevýhodniť sťažovateľa a poškodiť jeho osobu. Pretože sťažovateľ nesúhlasil s výrokom a odôvodnením rozhodnutia okresného súdu, podal podľa poučenia okresného súdu v zákonom stanovenej lehote 15 dní od jeho doručenia na krajskom súde dňa 13. 07. 2006 odvolanie. Sťažovateľ vo svojom odvolaní okrem iného uviedol i skutočnosť, na základe ktorej nebol ako účastník súdneho konania, nachádzajúci sa v hmotnej núdzi a bez požadovaného právneho vzdelania teda laik, riadne poučený o procesnom práve byť zastúpený zástupcom z radov advokátov, i keď toto základné právo vychádza zo znenia čl. 47 odst. 2 Ústavy SR, čl. 37 odst. 2 Listiny základných práv a slobôd ďalej len (...) a § 30 O. s. p.»

K priebehu konania na krajskom súde sťažovateľ uviedol:

„Dňa 25. 10. 2006 sťažovateľ obdržal z krajského súdu predvolanie č. k. 23 Co 346/06 zo dňa 23. 10. 2006, v ktorom súd nariadil pojednávanie na 14. 11. 2006 o 11.30 hod. V podaní zo dňa 26. 10. 2006 si sťažovateľ uplatnil svoje zákonné právo a požiadal krajský súd o pridelenie právneho zástupcu na zastupovanie sťažovateľa v odvolacom konaní. Žiadosť sťažovateľ okrem iného odôvodnil i tým, že bol v predmetnom konaní oslobodený od súdnych poplatkov v celom rozsahu, a preto mu toto právo vyplýva zo zákona. Dňa 14. 11. 2006, teda v deň pojednávania, sťažovateľ podal na krajskom súde námietku zaujatosti, ktorá smerovala proti krajskému súde. Dôvodom bola skutočnosť, že sťažovateľ začal byť presvedčený o zaujatosti zákonného sudcu voči jeho osobe pre sociálny pôvod, nakoľko krajský súd do dňa pojednávania nerozhodol uznesením o sťažovateľovej žiadosti o pridelenie právneho zástupcu zo dňa 26. 10. 2006. Dňa 24. 11. 2006 sťažovateľ obdržal z krajského súdu vyjadrenie zo dňa 22. 11. 2006, v ktorom súd informoval sťažovateľa o skutočnosti, že spis č. k. 23 Co 346/06 bol po vyjadrení sa všetkých sudcov predložený Najvyššiemu súdu SR a tiež vyzval sťažovateľa o fotokópiu podania zo dňa 26. 10. 2006. V prílohe podania zo dňa 27. 11. 2006 sťažovateľ priložil požadovanú fotokópiu. Sťažovateľ obdržal dňa 09. 03. 2007 z krajského súdu predvolanie

zo dňa 08. 03. 2007, v ktorom súd nariadil druhé pojednávanie na 03. 04. 2007 o 10.30 hod. Dňa 11. 03. 2007 sťažovateľ poveril svojho rodinného príbuzného na základe plnomocenstva nazretím do spisu č. k. 23 Co 346/06. Spis bol vrátený Najvyšším súdom SR krajskému súdu, a sťažovateľovou námietkou zaujatosti zo dňa 14. 11. 2006 sa nezaoberal. Sťažovateľ obdržal dňa 16. 03. 2007 z krajského súdu uznesenie č. k 23 Co 346/06 zo dňa 15. 03. 2007, ktorým súd ustanovil sťažovateľovi v konaní právneho zástupcu. Dňa 20. 03. 2007 sťažovateľ obdržal od prideleného právneho zástupcu výzvu zo dňa 19. 03. 2007, na ktorú reagoval podaním zo dňa 26. 03. 2007. V podaní zo dňa 02. 04. 2007 sťažovateľ ospravedlnil krajskému súdu svoju neúčast' na pojednávaní. V podaní zo dňa 16. 04. 2007 sťažovateľ oznámil krajskému súdu, že dňom 16. 04. 2007 vypovedal plnomocenstvo pridelenému právnenému zástupcovi. Túto skutočnosť oznámil i právnenému zástupcovi v podaní zo dňa 16. 04. 2007. Dňa 17. 05. 2007 sťažovateľ obdržal z krajského súdu uznesenie č. k. 23 Co 346/06 zo dňa 18. 04. 2007, ktorým súd zrušil sťažovateľovi právne zastupovanie a právnenému zástupcovi priznal trovy konania. Sťažovateľ obdržal dňa 01. 06. 2007 rozsudok krajského súdu č. k. 23 Co 346/06 zo dňa 03. 04. 2007, ktorý sa stotožnil s dôvodmi uvedenými v rozsudku okresného súdu, jeho rozhodnutie potvrdil a nebral do úvahy ani okolnosti hodné osobitného zreteľa celého konania. Rozsudok krajský súd odôvodnil v podstate tým, že list odporcu ako odpoveď na sťažnosť nebol svojim obsahom objektívne spôsobilý privodiť sťažovateľovi ujmu tým, že by znížil jeho dôstojnosť, česť a vážnosť vo vzťahu k spoluobčanom a ohrozil jeho postavenie a uplatnenie v spoločnosti.“

V nadväznosti na uvedený skutkový stav sťažovateľ nadobudol presvedčenie, že v danom prípade okresný súd a krajský súd porušili jeho označené práva a články ústavy, listiny a dohovoru, a domáha sa, aby ústavný súd v rozhodnutí deklaroval, že došlo k ich porušeniu.

Sťažovateľ ďalej uviedol, že si je vedomý, že v konaní vedenom ústavným súdom má byť zastúpený advokátom, avšak poukazujúc na svoju zlú sociálnu situáciu požiadal ústavný súd o ustanovenie právneho zástupcu na zastupovanie v konaní o jeho sťažnosti podľa čl. 127 ústavy.

Listom z 20. augusta 2007 ústavný súd vyzval sťažovateľa, aby v lehote 14 dní odstránil nedostatky sťažnosti a doplnil ju podľa požiadaviek uvedených vo výzve.

V podaní označenom ako „*Doplnenie podania zo dňa 11. 06. 2007*“ sťažovateľ uviedol všetky články a základné práva garantované ústavou a listinou a práva podľa dohovoru, k porušeniu ktorých malo podľa neho dôjsť postupom okresného súdu a krajského súdu v napadnutých konaniach, a ďalej vyslovil, že „*sa domáha odškodnenia vo forme nemajetkovej ujmy za spôsobenú morálnu ujmu, ktorej výšku bude môcť určiť až po odbornej konzultácii s prideleným právnym zástupcom, nakoľko mu ako laikovi nie je známa bežná prax v konaní pred ústavným súdom*“.

II.

Ústavný súd je podľa čl. 127 ods. 1 ústavy oprávnený rozhodovať o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) sťažnosť sťažovateľa prerokoval na neverejnom zasadnutí a preskúmal ju zo všetkých hľadísk uvedených v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc,

návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy zjavne neopodstatnené alebo podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

1. K namietanému porušeniu čl. 12 ods. 1, 2 a 4 a čl. 13 ods. 1 a 4 ústavy a základných práv podľa čl. 14, čl. 19 ods. 1 a podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a podľa čl. 5, čl. 10 ods. 1, čl. 17 ods. 1 a podľa čl. 36 listiny v spojení s čl. 1, čl. 3 ods. 1 a 3 a s čl. 4 ods. 1 a 4 listiny, ako aj práv podľa čl. 6, čl. 13 a podľa čl. 14 dohovoru postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 6 C 154/05

Pokiaľ sťažovateľ napadol postup okresného súdu ako súdu prvého stupňa, ktorý rozsudkom sp. zn. 6 C 154/05 z 11. apríla 2006 zamietol jeho žalobu, ústavný súd poukazuje na princíp subsidiarity ustanovený v čl. 127 ods. 1 ústavy, z ktorého vyplýva, že právomoc ústavného súdu je daná iba vtedy, ak o ochrane základných práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Ústavný súd preto konštatuje, že nemá právomoc preskúmať napadnutý postup okresného súdu, keďže jeho rozhodnutie a postup, ktorý jeho vydaniu predchádzal, preskúmal na základe odvolania sťažovateľa krajský súd, ktorý rozsudkom sp. zn. 23 Co 346/06 z 3. apríla 2007 napadnutý rozsudok prvostupňového okresného súdu v celom rozsahu potvrdil.

Preto v súvislosti s namietaným porušením označených práv je z ústavného hľadiska pre ústavný súd podstatné a určujúce len preskúmanie postupu krajského súdu (obdobne napr. m. m. III. ÚS 135/04, IV. ÚS 405/04, III. ÚS 133/05). Z uvedeného dôvodu ústavný súd sťažnosť v časti smerujúcej proti postupu okresného súdu odmietol pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

2. K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 47 ods. 2 ústavy a podľa čl. 37 ods. 2 listiny postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 6 C 154/05 a postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 23 Co 346/06

Podľa čl. 47 ods. 2 ústavy, resp. podľa čl. 37 ods. 2 listiny každý má právo na právnu pomoc v konaní pred súdmi, inými štátnymi orgánmi alebo orgánmi verejnej správy od začiatku konania, a to za podmienok ustanovených zákonom.

Podľa § 30 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“) účastníkovi, u ktorého sú predpoklady, aby bol súdom oslobodený od súdnych poplatkov, ustanoví sudca alebo poverený zamestnanec súdu na jeho žiadosť zástupcu z radov advokátov, ak je to potrebné, na ochranu jeho záujmov. O tejto možnosti súd účastníka poučí.

Okresný súd v napadnutom konaní pôvodne uznesením sp. zn. 6 C 154/05 z 28. novembra 2005 nepriznal sťažovateľovi oslobodenie od súdnych poplatkov, avšak v rámci autoremedúry uznesením sp. zn. 6 C 154/05 z 23. februára 2005 zrušil svoje pôvodné rozhodnutie a sťažovateľovi napokon oslobodenie od súdnych poplatkov priznal. Napriek uvedenému okresný súd sťažovateľa podľa jeho tvrdenia na možnosť byť v konaní zastúpený advokátom v súlade s ustanovením § 30 OSP nepoučil.

V tejto súvislosti ústavný súd poukazuje na to, že sťažovateľ v konaní vedenom ústavným súdom okrem iného namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 47 ods. 2 ústavy, avšak na druhej strane ospravedlnil svoju neúčast' na pojednávaní nariadenom okresným súdom na 11. apríl 2006 vyslovujúc názor, že „*vec nie je fakticky či právne zložitá*“, a preto sa pojednávania nezúčastní, a žiada, aby okresný súd vec rozhodol v jeho neprítomnosti.

Proti rozsudku okresného súdu sp. zn. 6 C 154/05 z 11. apríla 2006, ktorým bola žaloba zamietnutá, podal sťažovateľ 13. júla 2006 odvolanie, v ktorom okrem iného namietal, že nebol okresným súdom ako osoba oslobodená od súdnych poplatkov poučený v súlade s § 30 OSP o možnosti byť v konaní vedenom okresným súdom zastúpený advokátom, ani mu advokát nebol ustanovený.

V odvolacom konaní krajský súd ustanovil sťažovateľovi advokáta uznesením sp. zn. 23 Co 346/06 z 15. marca 2007 až na základe jeho námietok zaujatosti voči krajskému súdu

zo 14. novembra 2006, ktoré uplatnil z dôvodu neakceptovania jeho „žiadosti o pridelenie zástupcu z radov advokátov z 26. októbra 2006“.

Sťažovateľ však následne písomne ospravedlnil svoju neúčast' aj na pojednávaní krajského súdu nariadenom na 3. apríl 2007 s odôvodnením, že „nezistil nijaké mimoriadne závažné skutočnosti, ktoré by mali mať nejaký vplyv na (...) ďalšie konanie v predmetnej veci“, a keďže je v konaní zastúpený ustanoveným advokátom, navrhol prerokovanie a rozhodnutie veci vo svojej neprítomnosti.

Krajský súd rozsudkom vyhláseným na pojednávaní uskutočnenom 3. apríla 2007 za prítomnosti sťažovateľovi ustanoveného advokáta potvrdil prvostupňový rozsudok, ktorým bola žaloba sťažovateľa zamietnutá.

Ústavný súd po oboznámení sa s obsahom zapožičaného spisu okresného súdu sp. zn. 6 C 154/05 vo vzťahu k uvedeným skutočnostiam na jednej strane síce pripúšťa, že zistil procesné pochybenia okresného súdu aj krajského súdu v súvislosti s realizáciou základného práva sťažovateľa na právnu pomoc v konaniach vedených súdmi oboch stupňov (okresný súd nepoučil sťažovateľa o možnosti právneho zastúpenia advokátom a krajský súd nevenoval uvedenej otázke v počiatočnom štádiu konania dostatočnú pozornosť), na druhej strane však konštatuje, že uvedené procesné pochybenia v postupe konajúcich súdov nie sú, a to najmä s prihliadnutím na nedostatočnú procesnú aktivitu a správanie sťažovateľa ako účastníka konania (ospravedlnenie neúčasti na pojednávaní vedenom ako súdom prvého stupňa, tak aj odvolacím súdom, „odvolanie splnomocnenia“ ustanovenému právnomu zástupcovi v konaní vedenom krajským súdom bez relevantného dôvodu pred právoplatným skončením veci), takej intenzity ani povahy, aby mohli spôsobiť namietané porušenie základného práva sťažovateľa podľa čl. 47 ods. 2 ústavy a podľa čl. 37 ods. 2 listiny. Krajský súd, aj keď s oneskorením, ale napokon akceptoval žiadosť sťažovateľa a právneho zástupcu mu ustanovil, čím dodatočne napravil aj pochybenie okresného súdu.

Skutočnosť, že sťažovateľ na jednej strane vo vzťahu k okresnému súdu a krajskému súdu kritizoval, že nebol v súlade s § 30 OSP poučený o možnosti byť zastúpený v konaní

advokátom, a na druhej strane sa nezúčastnil nariadených pojednávaní s poukazom na to, že podľa jeho názoru konanie nie je fakticky ani právne zložitá, a žiadal, aby bolo rozhodnuté bez jeho účasti, ústavný súd vyhodnotil ako účelové a formálne namietanie porušenia označeného základného práva sťažovateľom. O formálnosti namietania porušenia označeného základného práva svedčí aj ďalšie zistenie ústavného súdu vyplývajúce z vyžiadaného súvisiaceho spisu, a to, že na výzvu ustanoveného advokáta o stretnutie pred pojednávaním reagoval sťažovateľ oznámením, že nepovažuje za potrebné stretnúť sa s ním, a na dôvažok, ako už bolo spomenuté, bez zrejmych dôvodov splnomocnenie ustanovenému advokátovi „*vypovedal*“.

Ústavný súd poznamenáva, že účelom uplatnenia každého procesného práva je zabezpečiť ochranu konkrétneho materiálneho práva, resp. domôcť sa svojho materiálneho práva (nároku).

V tejto súvislosti ústavný súd tiež poukazuje na svoju judikatúru, v ktorej vyslovil, že účastník sa na súd neobracia so žiadosťou o ochranu jednotlivého procesného oprávnenia, ale vždy so žiadosťou o ochranu svojho občianskeho práva, ktoré musí mať materiálnu povahu alebo procesnú povahu s materiálnym dopadom na jeho právne postavenie (m. m. II. ÚS 307/06).

V danom prípade procesné pochybenia okresného súdu ani krajského súdu nemožno podľa názoru ústavného dávať do príčinnej súvislosti s konečným meritórnym rozhodnutím o uplatnenom nároku sťažovateľa (nepriзнание náhrady nemajetkovej ujmy v súvislosti s ochranou osobnosti).

Vzhľadom na to, že sťažovateľ nevenoval konaniam vedeným všeobecnými súdmi potrebnú pozornosť, ako sa v sporovom konaní od neho ako účastníka konania predpokladalo, a svoje nie v nepodstatnej miere pasívne správanie sa snaží dodatočne odčiniť až v konaní o sťažnosti vedenom ústavným súdom, nie je namieste vytýkať označeným porušovateľom jeho základného práva jeho odopretie v situácii, keď mal možnosť v prípade náležitejšej procesnej aktivity a zodpovednejšieho prístupu k svojej

právnej veci domáhať sa účinnejšie ochrany označených práv priamo v konaniach vedených všeobecnými súdmi. Uvedené skutočnosti preto neumožňujú ústavnému súdu dospieť k záveru, že napadnutým postupom okresného súdu a krajského súdu mohlo dôjsť k takému porušeniu označeného základného práva sťažovateľa, ktoré by v okolnostiach daného prípadu dosiahlo relevantnú ústavnú intenzitu.

Podľa judikatúry ústavného súdu o zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu verejnej moci nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré sťažovateľ označil, či už pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov (I. ÚS 66/98, III. ÚS 206/03, II. ÚS 77/04). Za zjavne neopodstatnený návrh je preto možné považovať ten, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, I. ÚS 195/04, I. ÚS 11/05).

Z uvedených dôvodov ústavný súd túto časť sťažnosti odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

3. K namietanému porušeniu čl. 12 ods. 1, 2 a 4 a čl. 13 ods. 1 a 4 a základných práv podľa čl. 14, čl. 19 ods. 1, čl. 26 ods. 1 a podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a podľa čl. 5, čl. 10 ods. 1, čl. 17 ods. 1 a podľa čl. 36 v spojení s čl. 1, čl. 3 ods. 1 a 3 a s čl. 4 ods. 1 a 4 listiny, ako aj práv podľa čl. 6, čl. 13 a podľa čl. 14 dohovoru postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 23 Co 346/06

3.1 K námietke porušenia čl. 12 ods. 1, 2 a 4 a čl. 13 ods. 1 a 4 ústavy a čl. 1, čl. 3 ods. 1 a 3 a čl. 4 ods. 1 a 4 listiny

Podľa čl. 12 ods. 1 ústavy a podľa čl. 1 listiny sú ľudia slobodní a rovní v dôstojnosti a právach. Základné práva a slobody sú neodňateľné, nescudziteľné, nepremlčateľné a nezrušiteľné.

Podľa čl. 12 ods. 2 a 4 ústavy a podľa čl. 3 ods. 1 a 3 listiny základné práva a slobody sa zaručujú všetkým bez ohľadu na pohlavie, rasu, farbu pleti, jazyk, vieru a náboženstvo, politické, či iné zmýšľanie, národný alebo sociálny pôvod, príslušnosť k národnosti alebo etnickej skupine, majetok, rod alebo iné postavenie. Nikoho nemožno z týchto dôvodov poškodzovať, zvýhodňovať alebo znevýhodňovať. Nikomu nesmie byť spôsobená ujma na právach pre to, že uplatňuje svoje základné práva a slobody.

Podľa čl. 13 ods. 1 ústavy a podľa čl. 4 ods. 1 listiny povinnosti možno ukladať

a) zákonom alebo na základe zákona, v jeho medziach a pri zachovaní základných práv a slobôd,

b) medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 4, ktorá priamo zakladá práva a povinnosti fyzických osôb alebo právnických osôb, alebo

c) nariadením vlády podľa čl. 120 ods. 2.

Podľa čl. 13 ods. 4 ústavy a podľa čl. 4 ods. 4 listiny pri obmedzovaní základných práv a slobôd sa musí dbať na ich podstatu a zmysel. Takéto obmedzenia sa môžu použiť len na ustanovený cieľ.

Podľa názoru ústavného súdu namietaný postup krajského súdu v konaní nesignalizuje možnosť vyslovenia porušenia čl. 12 ods. 1, 2 a 4 a čl. 13 ods. 1 a 4 ústavy a čl. 1, čl. 3 ods. 1 a 3 a čl. 4 ods. 1 a 4 listiny, pretože chýba, resp. z argumentácie sťažovateľa nevyplýva príčinná súvislosť medzi označenými článkami ústavy a listiny a postupom krajského súdu v konaní.

Vzhľadom na uvedené vyhodnotil ústavný súd namietané porušenie týchto článkov ústavy a listiny ako zjavne neopodstatnené.

3.2 K námietke porušenia čl. 14 ústavy a čl. 5 listiny

Podľa čl. 14 ústavy a podľa čl. 5 listiny má každý spôsobilosť na práva.

Citované ustanovenie ústavy a listiny garantuje fyzickým osobám a právnickým osobám právnu subjektivitu, ktorá okrem spôsobilosti na práva zahŕňa spôsobilosť na právne konanie (právne úkony). Spôsobilosť na práva znamená mať právnu subjektivitu, a teda byť nositeľom práv. Ústavou a listinou priznaná právna subjektivita oprávňuje právne subjekty domáhať sa zákonnými prostriedkami svojich práv, ktoré sa jej priznávajú.

Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd nezistil príčinnú súvislosť medzi namietaným postupom krajského súdu a možným porušením základného práva podľa čl. 14 ústavy a podľa čl. 5 listiny, pretože postup krajského súdu v napadnutom konaní sa vôbec nedotkol právnej subjektivity sťažovateľa, keď navyše v sťažnosti chýbajú vo vzťahu k označeným článkom ústavy a listiny akékoľvek ústavne akceptovateľné tvrdenia (okrem subjektívneho pocitu sťažovateľa). Preto ústavný súd v tejto časti sťažnosť odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

3.3 K námietke porušenia čl. 19 ods. 1 ústavy a čl. 10 ods. 1 listiny

Podľa čl. 19 ods. 1 ústavy a podľa čl. 10 ods. 1 listiny každý má právo na zachovanie ľudskej dôstojnosti, osobnej cti, dobrej povesti a na ochranu mena.

Krajský súd rozsudkom sp. zn. 23 Co 346/06 z 3. apríla 2007 potvrdil rozsudok okresného súdu, čím rovnako ako okresný súd neuznal nárok sťažovateľa na náhradu nemajetkovej ujmy uplatnenej v rámci práva na ochranu osobnosti.

Sťažovateľ nepredložil relevantné argumenty, z ktorých by bolo možné pripustiť, že došlo k porušeniu ním namietaných základných práv, a takýmto argumentom nie je a ani nemôže byť to, že nebol v konaní úspešný.

V súvislosti s namietaným porušením čl. 19 ods. 1 ústavy a čl. 10 ods. 1 listiny ústavný súd poukazuje v súlade s doterajšou konštantnou judikatúrou (napr. II. ÚS 54/02, II. ÚS 250/05) na to, že o ochrane práv upravených v § 11 až 17 Občianskeho zákonníka rozhoduje výlučne občianskoprávny súd. Ústavný súd je oprávnený posúdiť neústavnosť

konania, resp. rozhodovania všeobecných súdov, t. j. či v ich konaniach nedošlo k porušeniu procesnoprávných princípov konania (čl. 46 až 50 ústavy). Táto právomoc ústavného súdu však nie je spojená so vznikom oprávnenia a povinnosti hodnotiť právne názory všeobecných súdov, ku ktorým tieto dospeli na základe výkladu a uplatňovania zákonov.

Z uvedených dôvodov sťažnosť sťažovateľa v tejto časti ústavný súd odmietol jednak z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti a jednak pre nedostatok svojej právomoci.

3.4 K námietke porušenia čl. 26 ods. 1 ústavy a čl. 17 ods. 1 listiny

Podľa čl. 26 ods. 1 ústavy a podľa čl. 17 ods. 1 listiny sloboda prejavu a právo na informácie sú zaručené.

Podľa názoru ústavného súdu namietaný postup ani rozsudok krajského súdu nesignalizujú žiadnu možnosť vyslovenia porušenia čl. 26 ods. 1 ústavy a čl. 17 ods. 1 listiny, a preto ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (napr. II. ÚS 77/04, I. ÚS 195/04, I. ÚS 11/05) túto časť sťažnosti odmietol z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

3.5 K námietke porušenia čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 dohovoru

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru má každý právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom.

Sťažovateľ poukázal na porušenie čl. 46 ústavy, avšak z textu uvedeného pri označenom článku vyplynulo, že má na mysli konkrétne porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy.

Ako už bolo uvedené, krajský súd rozsudkom sp. zn. 23 Co 346/06 z 3. apríla 2007 potvrdil rozsudok okresného súdu, čím rovnako ako okresný súd neuznal nárok sťažovateľa na náhradu nemajetkovej ujmy uplatnenej v rámci práva na ochranu osobnosti. Svoje rozhodnutie krajský súd okrem iného odôvodnil nasledovne:

„Vychádzajúc z vyššie uvedeného potom dospel i odvolací súd k presvedčeniu, že list odporcu adresovaný navrhovateľovi ako odpoveď na sťažnosť nebol svojím obsahom objektívne spôsobilý privodiť navrhovateľovi ujmu tým, že by znížil jeho dôstojnosť, česť a vážnosť vo vzťahu k spoluobčanom a ohrozil jeho postavenie a uplatnenie v spoločnosti (jednalo sa o list adresovaný výlučne navrhovateľovi, ktorý nebol určený verejnosti). Keďže ani navrhovateľ v priebehu konania nepreukázal, že by došlo k zníženiu jeho dôstojnosti, cti a vážnosti z hľadiska vzťahu k spoluobčanom, resp. k ohrozeniu jeho postavenia a uplatnenia v spoločnosti, odvolací súd rozhodnutie prvostupňového súdu ako vecne správne potvrdil.“

Aj keď krajský súd v odôvodnení svojho rozsudku nezaujal stanovisko k niektorým procesným námietkam sťažovateľa, táto okolnosť nemala žiadny vplyv na rozhodnutie, o nároku ktorého sa sťažovateľ domáhal.

Ústavný súd vo svojej judikatúre zdôrazňuje, že pri uplatňovaní svojej právomoci nezávislého súdneho orgánu ústavnosti (čl. 124 ústavy) nemôže zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov, a že jeho úloha sa obmedzuje iba na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách, pričom nesmie ísť o takú interpretáciu a aplikáciu právnych predpisov, ktorá by bola arbitrárna alebo zjavne neodôvodnená (I. ÚS 19/02, I. ÚS 27/04, I. ÚS 74/05, I. ÚS 228/05).

Z rozsudku krajského súdu sp. zn. 23 Co 346/06 z 3. apríla 2007 nevyplýva, že by v ňom uvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné.

Skutočnosť, že sťažovateľ sa s právnym názorom krajského súdu nestotožňuje, nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti, arbitrárnosti názoru alebo svojvôli krajského súdu a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť právny názor krajského súdu svojím vlastným.

Preto bolo potrebné v tejto časti sťažnosť odmietnuť ako zjavne neopodstatnenú podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

3.6 K námietke porušenia čl. 13 a čl. 14 dohovoru

Podľa čl. 13 dohovoru každý, koho práva a slobody priznané týmto dohovorom boli porušené, musí mať účinné právne prostriedky nápravy pred národným orgánom, aj keď sa porušenia dopustili osoby pri plnení úradných povinností.

Podľa čl. 14 dohovoru užívanie práv a slobôd ním priznaných sa musí zabezpečiť bez diskriminácie založenej na akomkoľvek dôvode ako je pohlavie, rasa, farba pleti, jazyk, náboženstvo, politické alebo iné zmýšľanie, národnostný alebo sociálny pôvod, príslušnosť k národnostnej menšine, majetok, rod alebo iné postavenie.

Ústavný súd poznamenáva, že podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) sa čl. 13 dohovoru vzťahuje iba na prípady, v ktorých sa jednotlivcovi podarí preukázať pravdepodobnosť tvrdenia, že sa stal obeťou porušenia práv garantovaných dohovorom (Boyle a Rice proti Spojenému kráľovstvu, rozsudok z 27. apríla 1988, séria A, č. 131, ods. 52). V danom prípade však ústavný súd k takémuto záveru nedospel.

Vo vzťahu k namietanému porušeniu práva podľa čl. 13 dohovoru ústavný súd pripomína, že ak orgán štátu aplikuje platný právny predpis, jeho účinky (dôsledky) použitia nemožno považovať za porušenie základného práva alebo slobody (m. m. II. ÚS 81/00, II. ÚS 63/03).

Právo na účinný právny prostriedok nápravy podľa čl. 13 dohovoru nemôže všeobecný súd porušiť vtedy, ak koná vo veci v súlade s procesnoprávnymi predpismi upravujúcimi postupy v občianskoprávnom konaní (m. m. IV. ÚS 36/04).

Skutočnosť, že sťažovateľ nebol v konaní vedenom krajským súdom úspešný, nie je podstatná, keďže účinnosť prostriedkov nápravy pre účely čl. 13 dohovoru nezávisí na istote, že bude rozhodnuté v prospech sťažovateľa (napr. Vilvarajah a ďalší proti Spojenému kráľovstvu - 1991, Soering proti Spojenému kráľovstvu - 1989). Preto napadnuté konanie krajského súdu nesignalizuje žiadnu možnosť priamej príčinnej súvislosti s porušením práva sťažovateľa mať účinné právne prostriedky nápravy pred národným orgánom podľa čl. 13 dohovoru.

Ústavný súd rovnako konštatuje, že postup krajského súdu v označenom konaní nemohol žiadnym spôsobom zasiahnuť do práva sťažovateľa vyplývajúceho z čl. 14 dohovoru. Aj vo vzťahu k čl. 14 dohovoru poukazuje na judikatúru ESĽP, z ktorej vyplýva, že uvedený článok iba dopĺňa ostatné hmotnoprávne ustanovenia dohovoru a jeho protokolov. Tento článok však nemá vlastnú nezávislú existenciu, ale je účinný len vo vzťahu k právam a slobodám, ktoré sú zaručené ustanoveniami dohovoru (IV. ÚS 47/05).

Ústavný súd vzhľadom na všetky uvedené skutočnosti v časti, v ktorej sa sťažovateľ domáhal vyslovenia porušenia svojich práv podľa čl. 13 a čl. 14 dohovoru napadnutým postupom krajského súdu, nezistil medzi týmito článkami dohovoru a namietaným porušením týchto práv ústavne relevantnú (priamu) súvislosť.

Na základe uvedených dôvodov ústavný súd preto rozhodol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde vo vzťahu k tej časti sťažnosti, ktorou sťažovateľ namietal porušenie čl. 13 a čl. 14 dohovoru tak, že ju odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti ako celku bolo už bez právneho významu, aby ústavný súd rozhodoval o ďalších nárokoch sťažovateľa uplatnených v jeho sťažnosti, ako aj o jeho žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 25. októbra 2007